

ממתק לשיבת

זמני השבת

ירושלים תל-אביב חיפה באר-שבע
4:39 4:24 4:35 4:21
5:40 5:35 5:38 5:36

נהנים עם איצי

שרית: איך את יכולה לדבר עם ריקי כרגיל, אחרי שהיא עשתה ממך צחוק לפני החברות?

שושי: נכון, היא צחקה על הפחד שיש לי מרופאי שיניים, שבגלל זה השנים שלי לא מטפלות. אבל בזכות זה, אחת החברות ספרה לי על רופאת השיניים המיוחדת שלהם, ועכשו תהיה לי רופאה טובה!

שרית: אבל זה לא קשור לריקי! היא לא התכוונה שיצא לה מזה משהו טוב...

שושי: נכון, אבל אתמול ההורים שלי הסבירו לי, שזה בעצם דומה למה שקרה ליוסף עם אחיו. אחרי פטירת יעקב, יוסף הרגיע את האחים שהוא לא מתכוון לכעס עליהם ולנקם בהם. ולמה? כי הוא הבין שהאחים אמנם התכוונו למשהו רע כשהם זרקו אותו לבור, אבל זה היה רצון השם, לכן אין לו מה לכעס. השם פונו את זה לטובה, כדי שהוא יגיע למצרים ויהיה משנה למלך.

שרית: זאת אומרת שריקי היתה בסדר? היא לא צריכה להצטער על מה שעשתה?

שושי: ריקי כנראה צריכה להצטער ולשנות את צורת הדבור שלה לחברות. אבל זה ענין פרטי שלה. מבחינתי, היא היתה שליחה לדבר טוב. ככה נכון שיהודי יסתכל על דברים שקורים לו.

שלהבת בגבול

תקציר: לאמר מלחמת העולם השנייה, קבוצת פרטיזנים שפוצאה על צה"ל בצד הרוסי, מנסה להבריח את הגבול לעבר פולין. הקבוצה פולטת יהודי זקן ואצילי, שהצטרף אליהם עוד בפלחקה. דרך הבריחה קשה וקרה, ובאמצעה, הם אצורים להתחפש זמן קצר בביתן שופר הגבולות היוצא לסיור.

הרחווח בלתי נסבלות.

אנחנו רק בתחילת המסע, וזה כבר קשה...

במחשבתו תכנית גאונית! כן, דוקא ב'זכותו' של קרח... גדעון כל כך התרגש והתפעל מן התכנית של עצמו, עד שבקשי הצליח להקשיב להמשך השעור. אחרי התכנית הזו, לא היה לו ספק, אצבון לא ישאר עוד בפתח. בעיני רוחו כבר ראה את אצבון נוטש את הכתה.

בהפסקה, בקצה החצר, שתף גדעון את חבריו בתכנית. "אתם מבינים?", טען בלהט, "אצבון זה, לא קרא ולא שנה, ואין שום סכוי שהוא מכיר את המדרש הזה על קרח! הוא יפול ברשת שלנו כפרי בשל, אתם תראו! הנה, הוא מגיע. מנסה להקשיב לנו", הוריד את קולו לחישה. "זכרו, אנחנו כאלו לא רואים שהוא מקשיב! אליצפון, תתחיל!"

"גם אני הייתי רוצה לזכות ללבש טלית שכלה תכלת"... קרא אליצפון, "בטח! זה הרי מהדרין מן המהדרין... אבל, למי יש כסף בשביל כל כך הרבה צבע תכלת?" פו, אבל אם הטלית כלה תכלת, בטח החוטים עצמם כבר פטורים מתכלת, אז זה יוצא קצת פחות צבע..."

כפי שצפו הנערים, אצניו של אצבון אכן הזדקפו בקשב רב. הוא לא אותת כי שמע את תכן השיחה, אך בלבבו גאתה השמחה: הנה, עכשו יש לו הזדמנות להוכיח להם כי דוקא הוא מהדר בציצית יותר מהם! עוד הלילה, גמר בנפשו, אגזור את חוטי התכלת מטליתי ובמקום זאת, אצבע את כלה בתכלת, כמהדרין מן המהדרין! כך אופיע מקור בפתח, והם יראו ויתבוששו להם!"

ומה באשר לעלות הפספית הגבוהה של צבע התכלת האמתית? גם לזה היה לו פתרון... בסוף היום, כאשר יצא אצבון לביתו, ולקח בחשאי את קסת הדיו שלו עמו... דעו הנערים בודאות כי אצבון בלע את הפתיון.

תקציר: נקשלה התכנית לגרם לאצבון לעזב את הכתה; הוא מוסיף לשקר במצח נחושה ומצהיר שבביתו הדליקו את התנפיה כמהדרין מן המהדרין...

56 פתיון

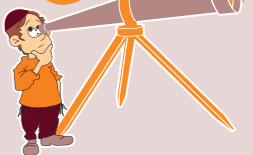
השעור הבא החל וקולו של רב הרפינס התרונו ברחבי בית המדרש: "מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיפיר בין תכלת ללבן" ורב הרפינס, כמלמד ממחה, הרים את שתי ציציותיו הקדמיות בשתי ידיו... "הבה, תלמידים! עשו כמוני! הרימו כלכם את ציציותיכם בידיכם..."

כל התלמידים הניפו בצינתנות את ציציותיהם קדימה. היה זה מחזה יפה, לראות את שורת הציציות הלבנות, קשה מנמרות בחוטי התכלת הבודדים, לקים מה שנאמר: ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת.

"פעת, לאור השמש, רואים אתם היטב את ההבדל בין החוטים הלבנים בציציותיכם, לבין חוט התכלת", אמר המלמד. "אבל האם תדעו להבחין ביניהם גם בחשכת הלילה?" התלמידים הנידו בראשיהם לשלילה, כמוכנו. ורב הרפינס המשיך: "ובכן, מי מקם שיהיה ער מחר בבקר זמן מועט לאחר שיפציע השחר, טרם הגיע החמה, יוכל לבדק בציציותיו ולגלות את הרגע המדויק בו נתן שוב להבחין בין התכלת ללבן. רגע זה, הוא התחלת זמן קריאת שמע!"

סכם רב הרפינס, "ו... אצבון, אפשר לעזב את הציציות", הוסיף, כשמבטו נתקל באצבון שמפאת חסר הקשבה, לא הבין שמתר כבר להוריד את הידים ונשאר תקוע עם הידים מושטות קדימה... גדעון הביט אף הוא באצבון ככעס גדול והמחשבות סערו במוחו. "בטח! גם לו תכלת ולבן בציציותיו כיהודי כשר, אך בלבבו? בלבבו אין טפת אמונת חכמים, כמו... כמו קרח!" צפה ועלתה ההשואה במוחו. "אין חדש תחת השמש", סכם בלבו בעגמה ואז, באותו רגע, נצנצה

דמות מהפרשה

השליח מלודקיא

פעם אחת, הצרכו אנשי מדינת לודקיא לקנות להם שמן. נתנו לי מיליון דינרים, ואמרנו לי: "לך הבא לנו!"

הלכתי לירושלים, אך לא הייתה להם כמות גדולה כל כך. הם שלחו אותי לצור ומשם שלחו אותי לגוש-חלב. בגוש, שלחו אותי לבעל חלקת זיתים.

הגעתי אליו וראיתי שהוא הולך יחף, בבגדים קרועים ומסקל אבנים מהחלקה שלו. אמרתי לעצמי בגחוך: "כנראה שהיהודים סתם 'עבדו' עלי".

אבל ליתר בטחון שאלתי אותו: "יש לך שמן במיליון דינרים?". "בהחלט!", אמר האיש. "רק תן לי לסים את העבודה כאן, ואביא לך!"

זה כבר היה נשמע מעניין, חכיתי לו. לוייתי אותו הביתה, ושם ראיתי אותו רוחץ את רגליו בשמן זית זה, מתוך ספלי זהב... לפליאתי, הסביר האיש: "יעקב אבינו אמר לאשר וטבל בשמן רגלו, ומאז הברכה מתקיימת!"

עכשו נותרה רק הבעיה: איך לסחב את כל זה ללודקיא? לא תאמינו: שכרתי כל חמור, כל גמל וכל פרד בארץ ישראל – והבאתי את השמן. השמן המשבח הספיק לשנים רבות, ובכל פעם שהשתמשנו בו ראינו מחדש מה כוחה של ברכת הצדיק יעקב.

קוראים בענין

עוזר הרופא

בפתח ביתו של הרופא הערבי עמד צעיר לבוש בגדי עניים. בתנועות ידים בקש להפגש עם הרופא. תחלה חשבו בני הבית כי הוא מבקש רפואה למחלה כלשהי, אך כשהתייצב לפני הרופא סמנו לו בתנועות ידיו כי הוא אלם וכי הוא מציע את עצמו להיות עוזרו. הרופא נזקק באותו זמן לעוזר, וקבל את ההצעה בשמחה, בפרט שהצעיר הסכים להסתפק בשכר סמלי בלבד.

הצעיר הזה לא היה אלא רבי משה בן-מימון, שנודע לימים בכינויו הרמב"ם. משפחתו עברה לא-מכבר למרוקו לאחר שבקחה מספרד, בעקבות רדיפות ה'אל-מואחידון'. הללו היו מסלמים קיצונים שהשתלטו על המדינה ושאפו לאסלם את היהודים שבשליטתם. רבי מימון העדיף לגלות מעירו ולא להיות נתון לאוימיהם.

הם עברו נודדים רבים עד שהגיעו למרוקו. גם לשם הגיעו ה'אל-מואחידון', אולם היהודים במרוקו נהנו מתנאי חיים טובים יותר והמסלמים לא התנכלו להם.

רבי משה הצעיר, שכבר אז נודע בגדלתו העצומה בתורה, חפש מלאכה שממנה יוכל להביא את פרנסת בני-ביתו, כדי שלא לעשות את תורתו קרדם לחפר בו. הוא בחר במקצוע הרפואה ולמד ספרי רפואה רבים. אך היה חסר לו נסיון מעשי, וזאת רצה לרכש על-ידי

צפייה בעבודתו של רופא ממחה.

באותם ימים נודע שמו של רופא גדול, שהתגורר בעירו, פס, והיה מפרסם בהתמחותו בכל ענפי הרפואה. הצעיר היהודי ברח ומצא כי הרופא אינו מוכן לחלק את ידיעותיו ואת סודותיו עם תלמידים, מחשש שהללו יתחרו בו בבוא העת. גם יחסו ליהודים לא היה אוהד יתר על המדה, ובדאי לא היה מסכים ללמד יהודי את מקצוע הרפואה.

עז היה רצונו של הרמב"ם ללמד את המקצוע, והחליט להערים על הרופא וללמד ממנו בדרך מחכמת. לכן התחזה לנער עני ואלם, כאלו נבער מדעת, והרופא קבל את ההצעה בשמחה.

החל הרמב"ם את עבודתו לצד הרופא, ממלא במסירות וביעילות את כל בקשותיו. בהצעת עקב אחר כל דבר שיכול להביא לו תועלת בלמוד המקצוע. הוא צפה ברופא בודק את חוליו, מגיש להם טפול ומכין את סמי הרפואה הסודיים שלו. הוא גם השתדל לקרא כל ספר העוסק ברפואה שהיה אצל הרופא. לא עבר זמן רב והרמב"ם קנה ידע עצום בכל מכמניה של תורת הרפואה.

יום אחד בא שליח בהול לביתו של הרופא, והזעיקו לבוא עמו אל בית אדונו העשיר, המתגורר במכאבים קשים בראשו. הרופא הזדרז להענות לבקשה, בנדעו כי בני משפחתו של העשיר ישלמו את שכרו ביד נדיבה. הוא הורה למשרתו האלם לארוז את כליו ואת תרופותיו, והשנים עלו אל המרפכה.

נגש הרופא למטת החולה, בדקו היטב ופסק: "תולעת חדרה למוחו של האיש. היא אוכלת את בשרו והיא מקור כאביו. אין מנוס מלנתחו כדי להוציא את התולעת".

עוזרו של הרופא פרש את הכלים הנדרשים לבצוע הניתוח, והרופא החל במלאכה. ואכן, כפי שאבחן הרופא פו היה – כאשר פתח את גלגלתו של החולה נראתה בברור תולעת הצמודה למוחו.

נסה הרופא להוציא את התולעת, אך זו נצמדה בחזקה אל המוח וסרבה להנתק ממנו. הרופא נסה שוב ושוב, בדרךים רבות ומגונות, אך ללא הועיל. באיז-בירה החליט הרופא לטול צבת ולמשך את התולעת בחזקה.

הרמב"ם, שעמד לצדו, נחרד. הוא ידע כי הרופא עומד לעשות טעות חמורה, שעלולה לגרום נזק קשה ביותר למוחו של החולה. ועם זה, אם יפצה את פיו ותגלה סודו. לבסוף החליט כי הצלת חיי האיש קודמת לכל שקול אחר. "אל תשתמש בצבת!", קרא. "המתנא אחר

רגע, אצא לחצר ואביא עשב ריחני שיגרום לתולעת להנתק מהמוח בעצמה".

הרופא הפה בתדהמה. הוא לא האמין שהמשרת יכול לדבר, ועוד להשיא עצה חכמה כזאת בשיאו של נתוח גורלי. הרמב"ם מהר לצאת החוצה וחזר כעבר דקה ובידו עלי ירק. הוא הניח את הירק ליד התולעת, ואט-אט נתקה זו ממוחו של האיש ונמשכה אל ריחו של הירק. לא חלף זמן רב והתולעת

עזבה את מוחו של החולה, עלתה על הירק וסלקה מהמקום בלי לגרום כל נזק.

הרופא סים את הנתוח בזהירות, והבטיח לבני-הבית כי לאחר שיחלים החולה מהנתוח יחזר לאיתנו ולא יסבל עוד כאבים בראשו.

עתה, לאחר שהרופא נרגע מעט, פנה אל עוזרו ושאלו לזהותו: "מי אתה? אינך אלם ויש לך ידע רב ברפואה; מדוע באת אלי להיות עוזרי?".

ענה לו הרמב"ם בפשטות: "יהודי אני ומשה שמי. נפשי השתוקקה ללמד את תורת הרפואה, ולשם כך הסכמתי להתחזות לאלם ולהיות עוזרך הנאמן, ובכך ללמד מנסיונך ומידיעותיך".

"אך מנין לך עצה חכמה זו, למשך את התולעת ממוח החולה על-ידי העשב שהבאת?", הוסיף הרופא ושאל.

"עצה זו מפרטת בתלמוד (כתבות עז, ב), ומשם אני יודע אותה", השיב הרמב"ם בפשטות.

(על פי 'סדר הדורות': לקראת יום הסתלקותו של הרמב"ם בכ בטבת)

מחכימים ונהנים

הרופא אָסר

רב מפרסם נקלע פעם לביתו של יהודי עני, בשעה שזה הסב עם בני-ביתו לארוחת הערב. בעלה-הבית שמח מאוד לקראת אורחו, והזמינו להסב עמו אל השלחן. הרב העיף מבט על השלחן והבין מייד כי הארוחה מספיקה בקשי לבני-הבית, אך מצד שני לא רצה להעליב את המארח.

"ברצון הייתי מצטרף לסעודה", אמר, "אך לצערי אסר עלי הרופא לטעם מן המאכלים הללו".

כשיצאו מן הבית שאל אותו משמשו, איך התיר לעצמו להוציא מפיו דבר שאינו אמת. "תנוח דעתך", חיד אליו הרב, "הרמב"ם, שהיה רופא ידוע ומפרסם, הוא שפסק להלכה, כי אסור לאכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה..."

בנית משפחת גאולה

צביקה: פה שלום השעור החדש שלכן בהפסקות, על רעיונות מתוך פרשת השבוע, הקשורים לאגלה?

שרי: האמת היא שהיום היה לנו איזשהו ובוהו, ובכמעט נפרדנו לשני שעורים סקבילים. אבל בסוף, הרעיון שלמדנו בדיוק היום, החזיק את בלנו בשעור אחד...

צביקה: זה נשמע מעניין, יפה שאתן גם לומדות, וגם כישומות את פה שאתן לומדות.

שרי: כן, בדייק בפרשת השבוע, יעקב כבד את יהודה על הפלובה - "עד כי יבא שילה". לפדנו שהפלה "יבא", נוה גביטריה לפלה "אחד". הפלים "יבא שילה" שוות לפלה "כשית". זה כלפי אמתנו שהדרך להביא את הפליטה, היא דוקא באמצעות ה"אחד", האחדות.

הרבי מדבר לילדי ישראל

"ובלשון הכתוב 'אתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל', כפרוש רש"י, שהקדוש-ברוך-הוא נוטל כבכול כל יהודי בידו ומוציאו מן הגלות. וכאשר כלם הולכים יחד עם השם, 'השם אחד', מובן שכלם עומדים במצב של 'קהל אחד', וגם ההכנה לזה היא מתוך אחדות ישראל".

(מדברי הרבי לחיילי צבאות השם, ל"ג בעומר תשד"מ)